

IETEIKUMI STROPU EZERA PIEKRASTES REKREĀCIJAS ZONAS PLĀNOŠANAI UN APSAIMNIEKOŠANAI

Abstract

Daugavpils town Stropu lake coastal recreation area recommendations for planning and management. Stropu lake and its surroundings are unique flora and fauna, according to Daugavpils University expert studies. Lake Lielais Stropu is situated within the borders of Daugavpils town territory in north-western part in a forest. Daugavpils people's favorite leisure and recreational space is rich in forests around Stropu lake. Lake and its surrounding have recreational potential to be developed, while contributing to overall development of the area and don't forget about long-term conservation of nature. The study aim is Stropu lake coastal recreation area characterization and prepare recommendations for planning and management. During the research compiled information about all lakes in Daugavpils, defined Stropu lake coastal recreation area, viewed Stropu lake and its surrounding in the Daugavpils city spatial planning, information about Stropu lake coastal recreation area management. As a result, an attractive and balanced nature, living, working and recreational environment for the provision of Stropu lake coastal recreation area author prepared recommendations.

Atslēgas vārdi: Stropu ezera piekrastes rekreācijas zona, plānošana, apsaimniekošana, ieteikumi

Daugavpils iedzīvotāju iecienīta atpūtas un rekreācijas vieta ir mežiem bagāta Stropu ezera apkārtnē (Līvensone 2000: 35). Jāmin, ka Stropu ezers atrodas pilsētas teritorijā ziemeļaustrumu daļā un tā apkārtne ir apdzīvotas vietas, pilsētas slimnīca, estrāde, izglītības iestādes, pansionāts, netālu atrodas pilsētas kapi. Stropu ezeram un tā apkārtnē ir rekreācijas potenciāls, kas būtu jāattīsta, vienlaikus sekmējot teritorijas vispārīgu attīstību un neaizmirstot par dabas ilgtermiņa saglabāšanu.

Pētījuma tēmas izvēli lielā mērā noteica autora interese par Stropu ezeru. Pirmkārt, Stropu ezers jeb Lielais Stropu ezers ir Daugavpils pilsētas teritorijā vislielākā ūdenskrātuve (Kavacs 1998: 163). Otrkārt, daudzos literatūras un Internet avotos minēts, ka Lielais Stropu ezers ir Daugavpils pilsētas dabas mantojums. Treškārt, Daugavpils Universitātes pētījumi liecina, ka Stropu ezeram un tā apkārtnē ir unikālā flora un fauna. Un ceturtkārt, Lielais Stropu ezers un tā tuvākā apkārtnē apvieno divas funkcijas: Daugavpils pilsētas iedzīvotāju iecienīta atpūtas vieta un dzīvojamais rajons.

Pētījuma veikšanas un izstrādāšanas nepieciešamība balstās uz autora vēlmi apvienot pieejamo informāciju, autora novērojumus un sagatavot ieteikumus vienā avotā. Rezultātā pētījums nākotnē tiks lietīši izmantots kā izziņas avots.

Pētījuma mērķis veikt Stropu ezera piekrastes rekreācijas zonas raksturošanu un ieteikumu sagatavošanu tās plānošanai un apsaimniekošanai. Pētījuma gaitā tika apkopota informācija par Daugavpils ezeriem, definēta un raksturota Stropu ezera piekrastes rekreācijas

zona, apskatīts Stropu ezers un tā apkārtnē Daugavpils pilsētas teritorijas plānojumā, apkopota informācija par Stropu ezera piekrastes rekreācijas zonas apsaimniekošanu.

Pētījuma iegūti rezultāti ir sekojoši. Stropu ezera piekrastes rekreācijas zona ir noteikta teritorija Daugavpils pilsētas teritorijas plānojumā, kas ir aizsargāta un ir piemērota rekreācijai un iedzīvotāju atpūtai. Stropu ezera piekrastes rekreācijas zona izvietota visā Lielā Stropu ezera rietumu piekrastes garumā, aptuveni 3 km garumā. Zona ir publiskas izmantošanas apzaļumotā teritorija, kurā pieejami: peldvietas, brīvdabas sporta laukumi un to apkalpojošās infrastruktūras objekti.

Pētāmā teritorija un tās tuvākā apkārtnē Daugavpils pilsētas teritorijas plānojumā 2006.-2018. gadam minēts, kā Stropu ezers un tā tuvākā apkārtnē ir dzīvojamais rajons, atpūtas un rekreācijas zona (Daugavpils pilsētas teritorijas plānojums 2006.-2018.g.). Kā arī plānojums piedāvā:

- publiski pieejamas rekreācijas zonas izveide Lielā Stropu ezera krastos gar Peldu ielu;
- izmantot Stropu ezerus ūdens sporta attīstībai, kur varētu būt izveidotas laivu stacijas, piestātnes, moli u.c.;
- paredzēt vietu sporta bažu, slēpošanas trašu, peldbaseinu un tenisa kortu izveidošanai;
- izveidot velosipēdistu celiņus Vaiņodes ielā no Ķīmiķu ciemata līdz Stropiem un uz dārzkopības sabiedrībām Stropu ezera Z daļā;
- izvirzīt ideju par Stropu estrādes kā daudzfunkcionālas, modernas estrādes rekonstrukciju, par pamatu ņemot pieņemto skiču projektu;
- 1. un 2. tramvaja maršrutam plāno pagarināt tramvaja līniju no Bulterova ielas līdz Stropu ciematam;

Pētījuma laikā bija apskatīta Stropu ezera piekrastes rekreācijas zonas apsaimniekošana. Lielā Stropu ezera (Lielā Stropu ezera publiskā pludmale un atpūtas kompleksa *Vilnis* pludmale) apsaimniekotāji ir Daugavpils pilsētas domes komunālā saimniecības nodaļa. Kā apgalvo pašvaldības pārstāvji, tuvāko apdzīvoto vietu un vasarnīcas dārziņu notekūdeņi un saimnieciskās darbības neapdraud Lielā Stropu ezera ekoloģisko stāvokli. 2006. gadā Daugavpils pilsētas Lielā Stropu ezera pludmales pirmās no Latvijas iekšzemes ūdeņu pludmalēm saņēma Zilo karogu, kas sekmē augstā līmeņa apsaimniekošanu un piemērotu ezera ūdens kvalitāti rekreācijas nolūkiem. Īsuma par apsaimniekošanas pasākumiem Lielā Stropu ezera publiskā pludmalē, kuru garums ir 535 metri. Pludmales teritorijā pieejami: sanitārie mezgli, dzeramais ūdens, autostāvieta un velosipēdu stāvvietas, atkritumu konteineri, ģērbtuves. Galvenokārt, pašvaldība īsteno atkritumu apsaimniekošanu, labiekārto pludmali un kontrolē ūdens kvalitāti.

Atpūtas kompleksa *Vilnis* pludmales garums ir 60 m. Kompleksā ir labiekārtota pludmale, pieejamas ūdens atrakcijas, sporta laukumi, kafejnīca, ugunsкура vieta, apsargājama automašīnu stāvvietā, ierīkots bērnu rotaļu laukums ar batutu, autodroms ar elektromobīļiem, darbojas bērnu ūdens motociklu, katamarānu vai parastu airu noma, labiekārtots kempings. Pašvaldība īsteno atkritumu apsaimniekošanu un kontrolē ūdens kvalitāti.

Pētījumu gaitā tika veikta Daugavpils iedzīvotāju aptauja ar mērķi noskaidrot Stropu ezera un tā apkārtnes nozīmīgumu Daugavpils iedzīvotāju vidū un ezera optimālo izmantošanas mērķi. Kopumā tika aptaujāti 200 respondenti. Aptaujas tika veiktas dažādās vietās – gan pilsētas centrā, gan pilsētas mikrorajonos, mazākā mērogā – veikalos, autoostā, dzelzceļa stacijā, Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzejā, Latgales centrālā bibliotēkā un citās publiskās vietās. Aptaujas rezultātā, var secināt, ka daudzi respondenti redz Stropu ezeru kā Daugavpils, reģionālā un pat valsts mērogā, rekreācijas zonu, kurā nepieciešami daži aprīkojumi un remontdarbi, lai rezultātā būtu pievilcīga un līdzsvarota dabas, dzīves, darba un atpūtas vides veidošana.

Rezultātā pievilcīgai un līdzsvarotai dabas, dzīves, darba un atpūtas vides veidošanai Stropu ezera piekrastes rekreācijas zonā autors sagatavoja ieteikumus.

1. Būtu noderīgi noformēt ezera pasi, kurā būti iekļauta vispārīgā informācijā par ezeru un tā dabu, ezera izmantošanas nolūki un apsaimniekošanas veidi, kā arī ūdens analīzes ar pārskatu par ezera ekoloģisko stāvokli.
2. Stropu ezera piekrastes rekreācijas zonas tuvākās degradētas teritorijas sakopšana: tuvāku ēku, ceļu un pievedceļu, infrastruktūras objektu remontēšana, lai degradēti objekti netraucētu baudīt Lielā Stropu ezera gleznainus skatus.
3. Ieteicams izstrādāt nosacījumus par privāto īpašumu sakopšanu gadījumos, kad tās netiek sakopts un apstrādāts - atkritumu savākšana, privātās teritorijas sakopšanas darbi.
4. Nepieciešams atjaunot Stropu attīstības biedrības aktīvu darbību, sekmējot pašvaldības līdzdalību, lai ar izglītošu un kultūras pasākumu palīdzību veicinātu Stropu ezeru un piekrastes attīstību; saglabātu esošo dabas mantojumu; nodrošinātu kvalitatīvu dzīves vidi pašreizējām un nākošajām Stropu mikrorajona iedzīvotāju paaudzēm. Kā arī iedzīvotāju informēšana par notiekošo Stropu mikrorajonā; kultūras pasākumu organizēšana – tikšanās vakari, balles, Līgo svētki; sadarbības projektu organizēšana un rīkošana – sporta, slēpošanas, makšķerēšanas sacensības, Neptūna svētki, meža un dārza dienas, pasaules vides diena, augu un sugu pētīšana Lielā Stropu ezera piekrastē, talkas.

5. Stropu ezera piekrastes rekreācijas zonas un tās tuvākās apkārtnes detālplānojumu izstrādāšana, nosakot teritorijas potenciālo attīstību, izdalot objektus un vērtīgus skatu punktus. Sagatavot Lielā Stropu ezera piekrastes rekreācijas zonas detālplānojumu, nosakot un attēlot zaļās zonas, makšķerēšanas zonas, sporta zonas, atpūtas un pludmales zonas.
6. Kā arī Stropu ezera piekrastes rekreācijas zonas integrācija tūrismā. Bija ļoti patīkami novērot starptautiskajā izstādē *Balttour 2011* sektorā *Apceļo Latviju* stendā *Latgale*, ka aktīvi popularizē atpūtas kompleksu *Vilnis* Lielā Stropu ezera krastā. Nepieciešams sezonas tūrisma un atpūtas iespēju veicināšana, tajā skaitā izveidot makšķerēšanas vietas, takas, ierīkot atklātas sabiedriskās slidotavas, slēpošanas trases Stropu ezera piekrastes tuvākā teritorijā. Popularizēt tūristu vidū gan atpūtas kompleksu *Vilnis*, gan Lielā Stropu publisko pludmali. Informatīvo bukletu izdošana latviešu, angļu un krievu valodās un informācijas izplatīšana.

Nobeigumā var teikt, ka mūsu spēkos ir veidot Stropu ezeru piekrastes rekreācijas zonu kā Daugavpils, reģionālā un pat valsts mērogā, rekreācijas zonu, kurā nepieciešami daži aprīkojumi un remontdarbi, lai rezultātā būtu pievilcīga un līdzsvarota dabas, dzīves, darba un atpūtas vides veidošana, vienlaikus sekmējot teritorijas vispārīgu attīstību un neaizmirstot par dabas ilgtermiņa saglabāšanu.

Bibliogrāfija

1. Kavacs, G. (1998) Enciklopēdija *Latvija un Latvieši. Latvijas daba*. 5.sējums, Apgāds Preses nams, Rīga, 163 lpp.
2. Līvensone, G. (2000) *Daugavpils laikam līdzī*. Rīga, Puse plus, 35-47 lpp.
3. *Developing a lake management plan*. (1996) USA, Lakes coordinating committee, pp. 33.
4. Klessing, L. (2004) *A model lake plan for a local community*. USA, Lake management programm, pp. 34.
5. Klessing, L. (2004) *The lake in our community*. USA, Lake management programm, pp. 28.
6. Shaw, B. (2004) *Understanding lake data*. USA, pp. 20.
7. *Daugavpils pilsētas teritorijas plānojums 2006.-2018.g. (grozījumi)*. <http://www.daugavpils.lv/?load=628> [2011. 15.04]